

Onderwerp

Interbestuurlijk toezicht huisvesting vergunninghouders taakstelling tweede helft 2020

Kern mededeling:

Op 30 september 2015 (#1790747) hebben Gedeputeerde Staten toegezegd om Provinciale Staten twee tot driemaal per jaar te informeren over de stand van zaken op het dossier Huisvesting vergunninghouders.

Deze mededeling geeft inzicht in de stand van zaken ten aanzien van het onderwerp huisvesting vergunninghouders en de rol van interbestuurlijk toezicht (IBT) op dit dossier. Bij het IBT ligt de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van de gemeenten. Hierbij wordt vertrouwd op de controle door en verantwoording aan de gemeenteraad. Gedeputeerde Staten voeren het toezicht terughoudend (sober) uit als de uitvoering door de gemeente voldoende is en de gemeentelijke controle op de uitvoering voldoende is gewaarborgd.

De gemeenten Almere, Dronten, Noordoostpolder, Urk en Zeewolde zijn beoordeeld als adequaat¹. De beoordeling van de gemeente Lelystad vindt in april 2021 plaats, na het bestuurlijk over de voortgang van het plan van aanpak van de gemeente om de opgelopen achterstanden weg te werken.

Mededeling:

Elke halfjaar krijgt iedere gemeente vanuit het Rijk een taakstelling opgelegd om een aantal vergunninghouders te huisvesten. Dit aantal is gerelateerd aan het aantal inwoners van de gemeente. De provincie Flevoland beoordeelt in het kader van IBT aan het einde van de zogenaamde taakstellingsperiode of de gemeenten de taakstelling hebben gerealiseerd.

Taakstellingsperiode tweede helft 2020

Uitgangspunt is dat de gemeenten de taakstelling, inclusief eventuele achterstanden, binnen de taakstellingsperiode moeten realiseren. Om de verschillen in de administraties van gemeenten en het Centraal Orgaan opvang asielzoeker (COA) door het zogenaamde 'na-ijleffect' enigszins te corrigeren, worden de geplaatste vergunninghouders en die vergunninghouders die in fase 3 zitten tot en met 31 januari 2021 nog meegenomen in de realisatiecijfers van de gemeente. Dat is bepaald door gebruik te maken van het Taakstelling Volg Systeem (TVS) van het COA.

De taakstelling voor de gemeenten in de provincie Flevoland in de tweede helft van 2020 was 156 te huisvesten vergunninghouders, met een achterstand van 107. Hiermee komt het aantal te huisvesten vergunninghouders op 263 voor de tweede helft van 2020. De Flevolandse gemeenten hebben in totaal 161 vergunninghouders gehuisvest in de tweede helft van 2020. Dit betekent dat de taakstelling voor deze periode is afgesloten met een achterstand van 102 vergunninghouders. In de maand januari 2021 zijn er nog 35 vergunninghouders gehuisvest en er zitten 13 vergunninghouders in de verhuysfase, duur 2 weken. Dit betekent dat per 1 februari 2021 er nog een achterstand is van 54 te huisvesten vergunninghouders met betrekking tot 2020.

Registratienummer

2742938

Datum

23 februari 2021

Afdeling/Bureau

SENB

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Reus, J. de

Ter kennisname aan PS en
burgerleden

¹ De mogelijke IBT beoordeling is: adequaat (groen; voldoet), redelijk adequaat (oranje; voor verbetering vatbaar) of niet adequaat (rood; onvoldoende).

Mededeling

Bladnummer

2

Registratienummer

2742938

In de onderstaande tabel staan per gemeente de voorsprong of achterstand uit de voorgaande taakstellingsperiode, de taakstelling voor de tweede helft 2020, het aantal huisvestingen in deze periode, de achterstand of voorsprong aan het einde van de taakstellingsperiode (1 januari 2021), het aantal huisvestingen in de maand januari 2021 en de vergunninghouders die in fase 3, de verhuysfase (duur 2 weken), zitten.

Gemeente	Restant 1 ^e helft 2020	Taakstel- ling 2 ^e helft 2020	Totaal te huisves- ten in 2 ^e helft 2020	Gehuisvest 2 ^e helft 2020		Stand per 01- 01-2021	Nog ge- huisvest in jan. '21	Fase 3
Almere	42	77	119	99	83%	20	6	7
Dronten	+7*	15	8	10	125%	+2*	1	0
Lelystad	72	29	101	12	12%	89	19	6
Noordoost- polder	+3*	18	15	26	173%	+11*	3	0
Urk	1	8	9	5	56%	4	0	0
Zeewolde	2	9	11	9	82%	2	6	0
Totaal	107	156	263	161	61%	102	35	13

*+ betekend dat er een voorsprong is.

Gemeenten Dronten, Noordoostpolder en Zeewolde

De gemeenten Dronten en Noordoostpolder hebben de taakstelling over de tweede helft van 2020 gerealiseerd en zijn zelfs geëindigd met een voorsprong. De gemeente Zeewolde heeft de taakstelling over de tweede helft van 2020 afgesloten met een achterstand van 2 vergunninghouders. De gemeente heeft aangegeven dat zij half december 2020 nog een gezin van 6 personen heeft gehuisvest. Deze gegevens zijn door het COA pas in januari 2021 verwerkt.

Deze gemeenten zijn beoordeeld als adequaat.

Gemeente Almere

De gemeente Almere heeft de taakstelling afgesloten met een achterstand van 20 vergunninghouders. De gemeente heeft in januari 2021 nog 6 personen gehuisvest en 7 personen zitten in fase 3 de verhuysfase. Dit betekent dat de gemeente de volledige taakstelling op het wettelijke peilmoment, zijnde 1 januari 2021, niet heeft gerealiseerd en ook niet binnen 1 maand na het verstrijken van de peildatum.

De gemeente heeft aangegeven dat zij als gevolg van de corona-problematiek het eerste halfjaar een behoorlijke achterstand van 42 personen hebben opgelopen. Deze achterstand is door ons beoordeeld als verschoonbaar en is de gemeente beoordeeld als adequaat voor de eerste helft van 2020. De werkprocessen en verhuurprocedures hebben toen een tijd stilgelegen en zijn daarna na forse aanpassingen voorzichtig weer opgestart. Deze aanpassingen hebben geleid tot vertraging van het verhuurproces; ook hadden woningcorporaties te maken met minder opzeggingen, waardoor er ook minder woningen beschikbaar kwamen waar een beroep op kon worden gedaan. In de laatste weken van december kreeg de gemeente ook te maken met een onvoorzien effect van de lockdown. Het inrichtingskrediet wat aan vergunninghouders wordt verstrekt voor hun woning is gebaseerd op de aanname dat een belangrijk deel van de inrichting afkomstig is van kringloopwinkels, en niet op de aanschaf van volledig nieuwe spullen. Door de lockdown waren de kringloopwinkels echter gesloten. Hierdoor was het voor vergunninghouders niet op korte termijn mogelijk om een woning min of meer gebruiksklaar in te richten. In overleg met het COA zijn een aantal verhueringen toen tijdelijk "on hold" gezet, waardoor zij niet meer in december 2020, maar pas in januari 2021 konden worden geëffectueerd.

Mededeling

Bladnummer

3

Registratienummer

2742938

Geconcludeerd wordt, gezien de bijzondere omstandigheden die de coronacrisis met zich heeft meegebracht, dat het hierdoor voor grote gemeenten, zoals Almere, lastig is geweest om vergunninghouders te huisvesten. Voor de taakstelling voor het tweede halfjaar van 2020 wordt dit dan ook wederom beschouwd als een verschoonbare reden.

Ondanks dat de gemeente Almere de taakstelling op grond van de formele eisen niet hebben gehaald, wordt de gemeente daarom vooralsnog als adequaat beoordeeld. De ontwikkelingen worden nauwlettend in de gaten gehouden.

Gemeente Urk

De gemeente Urk heeft de taakstelling afgesloten met een achterstand van 4 vergunninghouders. De gemeente Urk heeft aangegeven dat er in december 2020 nog twee nareizigers zijn gearriveerd en bij de referent zijn ingetrokken. Deze twee personen zijn nog niet verwerkt in de COA-registratiecijfers. De daadwerkelijke achterstand is dus 2 personen.

Dit betekent dat de gemeente de volledige taakstelling op het wettelijke peilmoment, zijnde 1 januari 2021, niet heeft gerealiseerd en ook niet binnen 1 maand na het verstrijken van de peildatum. Het toezicht wordt pas geïntensiveerd indien een gemeente tweemaal achtereenvolgens haar taakstelling, verwijtbaar, niet heeft gehaald. Aangezien de taakstelling voor de eerste keer niet is gerealiseerd, is de gemeente op basis hiervan nog beoordeeld als adequaat. Dit betekent dat de intensiteit van het provinciaal toezicht vooralsnog laag blijft.

Gemeente Lelystad

De gemeente heeft de taakstellingsperiode afgesloten met een achterstand van 89 vergunninghouders. De gemeente heeft in de maand januari 2021 geen vergunninghouders gehuisvest en er zitten 6 vergunninghouders in fase 3, de verhuisfase.

Volgens de op 2 maart jl. gemaakte bestuurlijke afspraken heeft de gemeente op 1 september jl. het aangepaste plan van aanpak voor het huisvesten van vergunninghouders bij ons aangeleverd. Uit het aangepaste plan blijkt dat de achterstanden en de taakstellingen 2020 uiterlijk op 1 april 2021 worden gerealiseerd. Echter voor de taakstelling voor 2021 werd in het plan van aanpak rekening gehouden met een taakstelling van 25 vergunninghouders per halfjaar vanaf 2021. Gezien de vier laatste taakstellings-perioden (2019/2020) zou dat een goed uitgangspunt zijn geweest. Echter de taakstelling voor de eerste helft van 2021 is fors hoger dan voorgaande taakstellingperiodes. Daarmee voorzag het plan van aanpak nog onvoldoende in een structurele oplossing en was de verwachting dat er in 2021 opnieuw tegen een enorme achterstand wordt opgelopen.

Daarom is op 8 oktober jl. bestuurlijk overleg geweest met de gemeente om te bespreken welke maatregelen er nog extra genomen kunnen worden om deze taakstellingen en volgende te realiseren. De gemeente heeft aangegeven dat het aangenomen amendement van de gemeenteraad de mogelijkheid biedt om de taakstellingen in te vullen door een mix van tijdelijke huisvesting via Lars 1 + 2 en via de urgentieregeling. Ook zal de gemeenten de te verwachten hogere taakstelling met Centrada bespreken om te kijken hoe dit het beste opgevangen kan worden. Gezinshereniging en het huisvesten van grotere gezinnen via de urgentieregeling bieden hierin het beste resultaat. De gemeente heeft over de hogere taakstelling goede afspraken gemaakt met Centrada. Deze worden vastgelegd in de prestatieafspraken voor 2021.

Met de gemeente is afgesproken dat zij uiterlijk op 1 april 2021 de achterstanden en de taakstellingen van 2020 hebben gerealiseerd. Daarnaast is afgesproken dat zij op 1 januari 2022 alle achterstanden heeft ingelopen en beide taakstellingen over 2021 heeft gerealiseerd.

In april 2021 zal er opnieuw bestuurlijk overleg worden gepland om de voortgang van het plan van aanpak te bespreken. Dan zal ook beoordeeld worden of de gemeente zich aan de afspraken heeft gehouden. Wanneer de gemeente op 1 april 2021 de achterstanden en de taakstellingen van 2020 heeft gerealiseerd, zullen zij beoordeeld worden als redelijk adequaat, maar het actieve toezicht

Mededeling

Bladnummer

4

Registratienummer

2742938

blijft dan gehandhaafd. Het actieve toezicht wordt pas beëindigd indien er geen achterstanden meer zijn en tevens de volledige taakstelling is gerealiseerd. Dit zou dan per 1 januari 2022 zijn.

Ondersteuningsmaatregelen in verband met hogere taakstelling 2021

Voor de eerste helft van 2021 is de taakstelling fors hoger dan voorgaande jaren. De verwachting is dat voor de 2^e helft van 2021 de taakstelling even hoog zal zijn. In onderstaand overzicht is aangegeven wat de taakstelling voor de Flevolandse gemeenten is voor het eerste halfjaar van 2021.

Gemeente	Restant 2 ^e helft 2020	Taakstelling 1 ^e 2021	Totaal te huisvesten 1 ^e helft 2021
Almere	-20	163	183
Dronten	2	32	30
Lelystad	-89	61	150
NOP	11	37	26
Urk	-4	17	21
Zeewolde	-2	18	20

In verband met deze hoge taakstelling voor 2021 heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid op 12 februari jl. bijgevoegde brief met een integrale handreiking verstuurd (#2750376 en #2750375)) aan de burgemeesters en commissarissen van de Koning. Deze brief biedt gemeenten mogelijkheden om ondersteuning te krijgen, zowel financieel als materieel.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Brief Integrale handreiking voor opvang, huisvesting en inburgering	2750376	Ja
Integrale handreiking voor opvang, huisvesting en inburgering	2750375	Ja
		Ja

Ter inzage in de leeskamer

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
		Tot 02-02-2021

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum 12 februari 2021

Onderwerp Integrale Handreiking voor opvang, huisvesting en inburgering

Geachte commissarissen en burgemeesters,

Op 3 november heeft u van de Landelijke Regietafel Migratie en Integratie (hierna: LRT) een brief ontvangen over de opgaven Huisvesting vergunninghouders en Opvang voor de komende tijd. In deze brief is aangekondigd dat de ondersteuningsmaatregelen verder zouden worden uitgewerkt. In de bijlage treft u de uitwerking aan in de vorm van een Integrale Handreiking voor opvang, huisvesting en inburgering.

Integrale Handreiking

Het doel van deze Integrale Handreiking is het in beeld brengen van de actuele opgaven op de beleidsterreinen opvang, huisvesting en inburgering met concrete verwijzingen naar beschikbare ondersteuningsmaatregelen en financiering. Het biedt daarmee een zo compleet mogelijk overzicht van de beleidsmatige en financiële mogelijkheden waar gemeenten en provincies een beroep op kunnen doen, dit ter ondersteuning van de grote opgaven waar zij voor staan in 2021.

Naast de ondersteuningsmaatregelen wordt ook gezamenlijke ondersteuning door alle overheden (JenV, BZK, SZW, VNG, IPO en COA) geboden in de vorm van een ondersteuningsteam waar u met eventuele vragen terecht kunt. U kunt dit ondersteuningsteam bereiken via flexibilisering.asielketen@minjenv.nl.

Sinds de brief van 3 november 2020 hebben ons verschillende bestuurlijke signalen bereikt die raken aan de opgaven. Deze hadden onder meer betrekking op de doorlooptijden van de IND, zaken rondom de Uitvoeringsagenda Flexibilisering asielketen, taakstelling en huisvesting van vergunninghouders (inclusief financiën) en maatschappelijk draagvlak voor asielopvang en huisvesting vergunninghouders. Met de Handreiking denken wij aan veel van deze signalen al zo goed mogelijk tegemoet te komen.

Vooruitblik Integrale Uitvoeringsagenda

Aan de LRT van 15 december 2020 is afgesproken dat - naast onderliggende Integrale Handreiking voor de korte termijn - ook een eerste versie van de Integrale Uitvoeringsagenda (hierna: IUA) voor 1 april a.s. wordt ontwikkeld voor de middellange en lange termijn. Ten behoeve van het opstellen van deze IUA

zullen we ook dankbaar gebruik maken van alle signalen die ons ter ore zijn gekomen, waaruit wederom blijkt dat de opgaven onlosmakelijk met elkaar samenhangen.

Het accent van de IUA wordt eerst op huisvesting gelegd. Hierbinnen wordt met name gekeken naar integraliteit voor aandachtsgroepen/bijzondere doelgroepen die gemeenten moeten huisvesten en thema's die het domein van JenV raken. Dit gebeurt onder meer in een Interdepartementale werkgroep huisvesting aandachtsgroepen welke start in maart 2021.

Vooruitlopend op deze werkgroep pakt BZK samen met VNG de IUA integraal vanuit Wonen op, waar relevant in afstemming met andere bestuurlijke partners. Er wordt eveneens gestart met het opstellen van een Integrale Financiële paragraaf op Huisvesting waarbij voor zover mogelijk financiële consequenties in kaart worden gebracht. Dit is nadrukkelijk iets dat gezamenlijk met de VNG, BZK en JenV wordt besproken.

De Uitvoeringsagenda Flexibilisering zal onderdeel uitmaken van de IUA. Tot oplevering van de IUA blijven we onverkort inzetten op de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen, en blijft het noodzakelijk dat daaraan resultaatgericht invulling wordt gegeven, in de eerste plaats door de oplevering van de provinciale plannen.

Tot slot

Wij hopen dat de Integrale Handreiking u ondersteunt bij het zorgen voor voldoende opvang van asielzoekers op korte termijn, voor snellere huisvesting en integratie van vergunninghouders en blijven hierover graag in gesprek met u.

Ministerie van Justitie en Veiligheid,

Ministerie van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties,

Mr. J.W.H.M. Beaujean
Directeur-generaal Migratie

Drs. C.B.F. Kuijpers
*Directeur-generaal Bestuur,
Ruimte en Wonen*

mede namens
de DG Samenleving en Integratie van het ministerie SZW
de voorzitters van het Interprovinciaal Overleg en
de Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Integrale handreiking voor opvang, huisvesting en inburgering

Versie 1.0 d.d. 11 februari 2021

Samengesteld door

VNG, IPO, COA, ministeries van JenV, SZW en BZK

Inhoud

1.	Aanleiding.....	3
2.	Doel en reikwijdte	4
3.	Uitgangspunten	5
4.	Huisvesting	6
4.1	Opgave	6
4.2	Ondersteuningsmaatregelen	6
4.2.1	Tussenvormen huisvesting	6
4.2.2	Inzet woningcorporaties	7
4.2.3	Interdepartementale werkgroep huisvesting aandachtsgroepen.....	7
4.2.4	Koppelen vergunninghouders en uitplaatsingsregio's	7
4.2.5	Werkgroep Procesverbetering	7
4.2.6	Mogelijke verevening korte termijn opgave extra opvangplekken en versneld huisvesten vergunninghouders	8
4.3	Financiering	8
4.3.1	Financiële impuls versneld huisvesten vergunninghouders.....	8
4.3.2	Middelen voor huisvesting aandachtsgroepen inclusief vergunninghouders ...	8
5.	Opvang korte termijn.....	9
5.1.	Opgave	9
5.2	Ondersteuningsmaatregelen	9
5.2.1	Mogelijkheden voor kleinschaliger opvanglocaties.....	9
5.2.2	Escalatiemogelijkheden bij opvangtekort.....	9
5.2.3	Handreikingen verhoogde asielinstroom	9
6.	Opvang middellange termijn - Flexibilisering.....	10
6.1	Opgave	10
6.2	Ondersteuningsmaatregelen	10
7.	Inburgering	11
7.1	Opgave	11
7.2	Ondersteuningsmaatregelen	11
8.	Ondersteuning PRT's, gemeenten en provincies	12
8.1	Opgave	12
8.2	Ondersteuningsmaatregelen	12
8.2.1.	Ondersteuningsstructuur	12
8.2.2	Bestuurlijke aanjager	12

1. Aanleiding

Op 3 november 2020 hebben commissarissen van de Koning (hierna: CdK's) en burgemeesters een brief ontvangen ten aanzien van de Taakstelling. Hierin is gesproken over de drie grote opgaven voor gemeenten en provincies voor de komende tijd:

1. Huisvesting vergunninghouders
2. Opvang
 - a. Realisatie extra opvangplekken per provincie korte termijn
 - b. Realisatie (flexibele) opvang middellange termijn (2023)
3. Inburgering

Afgesproken is dat alle betrokken partijen gezamenlijk werken aan ondersteuningsmaatregelen die moeten helpen deze opgaven afzonderlijk en in onderlinge samenhang te realiseren. De hoofdlijnen van de maatregelen zijn genoemd in de brief van 3 november 2020 en worden in dit document verder uitgewerkt.

In deze Integrale Handreiking ligt de focus nadrukkelijk op de korte termijn: er zijn op dit moment nieuwe reguliere opvangplekken nodig en versnelling van de uitstroom van vergunninghouders naar gemeenten is gewenst, zodat er binnen de huidige opvanglocaties ruimte wordt gecreëerd. Daarnaast bevordert een snelle uitstroom van vergunninghouders een snelle integratie en participatie binnen de Nederlandse maatschappij.

De Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen (vastgesteld aan de LRT van 14 mei 2020) vormt een integraal fundament en vormt de verbinding tussen de korte termijn en de middellange termijn. Bestuurlijke partners hebben hierin afspraken vastgelegd om de samenwerking tussen verschillende overheden (Rijk, provincie, gemeente) te versterken om 1) de opvangcapaciteit van asielzoekers flexibeler mee te laten bewegen met veranderingen in de instroom en 2) de overgang van asielopvang naar huisvesting en integratie te verbeteren. Hiermee zetten bestuurlijke partners zich (vanuit de eigen verantwoordelijkheid) in voor een asielsysteem dat effectief bijdraagt aan integratie en terugkeer.

In deze Uitvoeringsagenda is beschreven op welke wijze het toekomstig asielsysteem eruitziet. Met de uitwerking daarvan in Provinciale Plannen wordt door bestuurlijke partners een volgende stap gezet om hieraan invulling te geven. Flexibiliteit in de opvang en aansluiting op huisvesting en integratie kan echter alleen worden bereikt wanneer er voldoende opvangplekken zijn met een landelijke spreiding. Prioritair wordt daarom gewerkt aan het tot stand brengen van voldoende opvangplekken.

Opbouw

Allereerst worden het doel en de uitgangspunten van deze Handreiking aangegeven. Vervolgens worden voor de huisvesting van vergunninghouders, de realisatie van opvangplekken en inburgering de opgaven en ondersteuningsmaatregelen geschetst. Tenslotte wordt aangegeven welke ondersteuningsstructuur is ingericht voor gemeenten en Provinciale Regietafels (hierna: PRT's).

2. Doel en reikwijdte

Het doel van deze Integrale Handreiking is het in beeld brengen van de actuele opgaven op de beleidsterreinen Huisvesting, Opvang en Inburgering met concrete verwijzingen naar beschikbare ondersteuningsmaatregelen en financiering. Het biedt daarmee een zo compleet mogelijk overzicht van de beleidsmatige en financiële mogelijkheden waar gemeenten en provincies een beroep op kunnen doen, dit ter ondersteuning van de grote opgaven waar zij voor staan in 2021. Voor ondersteuningsmaatregelen die nog niet beschikbaar zijn, wordt het tijdspad aangegeven, met de eindverantwoordelijke(n).

De Integrale Handreiking is geen vaststaand document en wordt minimaal jaarlijks geactualiseerd.

Bij het vormgeven van deze Integrale Handreiking is vanuit alle partijen geconstateerd dat voor nu moet worden ingezet op praktische ondersteuning van gemeenten en provincies op korte termijn door inzet van concrete maatregelen en inrichting van met name een informatiepunt via bestaande lijnen en gremia. Zoals in de brief van 3 november 2020 is aangegeven, wordt de integrale aanpak de komende maanden gezamenlijk nog verder vormgegeven, zodat op al deze zaken één Samenhangende en Integrale Uitvoeringsagenda vanuit de LRT tot stand komt.

Aan de LRT van 15 december 2020 is afgesproken dat - naast onderliggende Integrale Handreiking voor de korte termijn - ook een eerste versie van de Integrale Uitvoeringsagenda voor 1 april a.s. wordt ontwikkeld voor de middellange en lange termijn.

3. Uitgangspunten

De Integrale Handreiking wordt vanuit de volgende uitgangspunten vormgegeven.

1. Bespreking van de realisatie van de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen en het tekort aan opvangplekken vindt plaats aan de PRT.
 - a. In de rol van rijksheer coördineren de CdK's via de PRT's de korte- en middellange termijnopgave op het terrein van opvang.
 - b. Door de verhoogde taakstelling voor het huisvesten van vergunninghouders voor 2021 is ook de opgave voor gemeenten op het terrein van huisvesting en inburgering vergroot. De opgave opvang, huisvesting en inburgering zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dit vraagt van de rijksheren een integrale benadering bij de bespreking van de opgaven via de PRT's, zonder de bestuurlijke verantwoordelijkheden anders te beleggen.
2. Er wordt uitgegaan van bestaande verantwoordelijkheden en bestuurlijke afspraken, dat wil zeggen:
 - a. Het COA is verantwoordelijk voor de opvang van asielzoekers, maar is voor de realisatie van voldoende opvangplekken afhankelijk van gemeenten en provincies.
 - b. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van vergunninghouders.
 - c. Provincies zijn verantwoordelijk voor het toezicht op de huisvesting van vergunninghouders.
 - d. Het ministerie van SZW is verantwoordelijk voor de Wet Inburgering.
 - e. Bestuurlijke afspraken zoals vastgelegd in de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen (d.d. 14 mei 2020).
3. De ondersteuning wordt vraaggestuurd vormgegeven: de ondersteuningsmaatregelen spelen zo goed mogelijk in op behoeften van gemeenten, provincies en CdK's/PRT's.
4. De ondersteuning is primair op de korte termijn gericht: de ondersteuningsmaatregelen moeten helpen bij de realisatie van de opgaven op de korte termijn.
5. Het bestaande adviseursoverleg van de LRT bewaakt en monitort de voortgang van de drie opgaven en hun onderlinge samenhang en rapporteert hierover aan de LRT teneinde dit gremium in staat te stellen om de regie te voeren over de uitvoering ervan.

4. Huisvesting

4.1 Opgave

Het ministerie van JenV heeft voor de eerste helft van 2021 de taakstelling vastgesteld op 13.500 vergunninghouders. De hoogte van deze taakstelling is gebaseerd op de productiecijfers van de IND. De verwachting is dat de taakstelling voor de tweede helft van dit jaar even hoog zal zijn. In januari 2021 heeft een tussentijdse evaluatie plaatsgevonden. Hoewel de planning van de IND ambitieus was en is, is het streven er op gericht de achterstanden bij de IND medio 2021 te hebben weggewerkt. Met dat streven ligt de organisatie op koers om het aantal te verwachten ingewilligde asielvergunningen af te geven. Er is derhalve geen aanleiding om de taakstelling 2021-I tussentijds bij te stellen.

Door de tussentijdse evaluatie kan tevens beter worden vooruitgeblikt naar de taakstelling 2021-II: deze lijkt, met de kennis van nu, inderdaad uit te komen op het aantal van 13.500. In de aanloop naar de LRT van 15 maart a.s. zullen, in nauwe afstemming met alle samenwerkingspartners, voorbereidingen worden getroffen om de definitieve taakstelling vast te stellen. Vaststelling en publicatie vinden uiterlijk op 1 april 2021 plaats.

Huisvesting van de vergunninghouders dient zo spoedig mogelijk plaats te vinden, maar uiterlijk binnen 14 weken na koppeling door het COA. Op deze wijze wordt ervoor gezorgd dat de vergunninghouder zo snel mogelijk kan inburgeren en onderdeel kan worden van de Nederlandse samenleving.

4.2 Ondersteuningsmaatregelen

4.2.1 Tussenvormen huisvesting

Gemeenten maken voor de huisvesting van vergunninghouders vaak gebruik van sociale huurwoningen. Het aantal woningzoekenden is in die sector groot. Uit de Brede Maatschappelijke Heroverweging *Naar een wendbare asielketen* is gebleken dat gemeenten zelden gebruik maken van de mogelijkheid om de woningvoorraad (tijdelijk) uit te breiden. Met alternatieve (sobere) huisvesting in nieuwbouw of leegstaande gebouwen kunnen vergunningshouders tijdelijk gehuisvest worden. Het betreft dan te verbouwen of snel te plaatsen modulaire bouw en/of kamergewijze verhuur.

Om gemeenten te ondersteunen bij het benutten van deze mogelijkheid, zetten we in op de realisatie van gemeentelijke tussenvoorzieningen. Een tussenvoorziening huisvest meerdere vergunninghouders in een woonruimte. De vergunninghouders worden uit de opvanglocaties van het COA naar woonruimte binnen de gemeente (of regio) geplaatst. De vergunninghouders wachten in de tussenvoorziening nog steeds op een reguliere woning, maar verblijven niet meer in de COA-opvang^[1]. Ze maken dus geen gebruik van de reguliere gemeentelijke woningvoorraad. Bij de bestaande vormen is er sprake van tijdelijke huisvesting. Meestal is er sprake van (min of meer sobere) huisvesting waarbij de vergunninghouders lage kosten (lage huur e.d.) hebben en een beperkte "uitkering". Dat hoeft echter niet. Er zijn allerlei mengvarianten denkbaar, bijvoorbeeld wat betreft verantwoordelijkheidsverdeling, financiering en omvang.

BZK werkt in het eerste kwartaal van 2021 de mogelijkheden voor tussenvoorzieningen uit. Het doel is om gemeenten concrete handvatten te bieden bij het realiseren van tussenvoorzieningen. Bij de uitwerking zijn, naast BZK, ook JenV, SZW, COA en VNG betrokken. Bij de uitwerking worden ervaringen van eerdere, vergelijkbare maatregelen betrokken, bijvoorbeeld de pilot in Tynaarlo en het Gemeentelijk Versnellingsarrangement (hierna: GVA). Eén van de knelpunten van het GVA die gemeenten naar voren brachten is een gemis aan begeleiding van

^[1] Contracten zijn meestal voor een beperkte duur (bijv. 5 jaar). Een klein deel van de vergunninghouders weet zelf vervolghuisvesting te vinden. Na deze periode heeft gemeente wederom deze opdracht naast de dan geldende reguliere taakstelling. Belangrijk om duidelijkheid te creëren over de doorstroom op den duur, inclusief financiële middelen.

vergunningshouders die uit de COA-opvang komen. Naar verwachting is er in april 2021 duidelijkheid over de wijze waarop tussenvoorzieningen gerealiseerd kunnen worden. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van de Financiële impuls versneld huisvesten vergunninghouders (zie onder 4.3.1).

4.2.2 Inzet woningcorporaties

Woningcorporaties werken samen met gemeenten en andere betrokken partijen om vergunninghouders te huisvesten. Zo huisvesten zij vergunninghouders samen met andere doelgroepen en bouwen zij tijdelijke woningen. Ook helpen zij derden (vaak de gemeente) bij het beheer van panden en verbouwen, verhuren en onderhouden zij panden van derden om er vergunninghouders te huisvesten. Woningcorporaties, gemeenten en huurdersorganisaties kunnen op lokaal niveau prestatieafspraken maken over de inzet op het huisvesten van vergunninghouders.

4.2.3 Interdepartementale werkgroep huisvesting aandachtsgroepen¹

Vanuit BZK wordt gewerkt aan het versterken van de aanpak van de huisvesting van aandachtsgroepen en het verbeteren van de samenhang. Het doel daarvan is een effectievere aanpak van huisvesting van aandachtsgroepen vanuit BZK en een structurele verbetering van het Rijksbrede aandachtsgroepenbeleid met andere departementen. Dit traject loopt naar verwachting tussen maart en juli 2021.

In dit traject worden onder meer heldere doelen voor huisvesting van aandachtsgroepen op regionaal niveau geformuleerd. De inzet en betrokkenheid van alle partijen is nodig om tot lokale vertaling van deze doelen te komen. Daarnaast wordt vanuit het Rijk ingezet op ondersteuning van kennis bij medeoverheden, het oplossen van financiële knelpunten en de vertaling van doelen naar gebied specifieke ontwikkelingen, bijvoorbeeld door een breed ondersteuningsteam op te zetten voor gemeenten voor vragen rondom de huisvesting van deze groepen.

Ook zal het Rijksvastgoedbedrijf (hierna: RVB) waar dat kan met Rijksvastgoed bijdragen aan de huisvesting van aandachtsgroepen. Ten slotte wordt ingezet op stelselverbeteringen, omdat de huisvesting van aandachtsgroepen grote samenhang kent met interdepartementaal beleid gericht op dezelfde groepen. Structurele verbetering van de aanpak vraagt daarom om gezamenlijk met andere departementen voorstellen te doen voor verbeterde samenhang in beleid en aanpassingen in stelsels ter verbetering van de uitvoerbaarheid en benodigde snelheid.

4.2.4 Koppelen vergunninghouders en uitplaatsingsregio's

Om in de toekomst te voorkomen dat een provincie/uitplaatsingsregio onvoldoende vergunninghouders gekoppeld krijgt conform de taakstelling wordt afgesproken dat bij signalering van dit knelpunt het COA tijdig deze provincie/uitplaatsingsregio zal faciliteren door een of meerdere opvanglocaties toe te wijzen aan de uitplaatsingsregio. IPO en COA blijven dit proces continu monitoren.

4.2.5 Werkgroep Procesverbetering

Gemeenten hebben meermaals aangegeven dat de voormalige Werkgroep Procesverbeteringen veel meerwaarde had. Het ministerie van JenV is daarom voornemens om de werkgroep in aangepaste vorm nieuw leven in te blazen. De werkgroep zal in ieder geval inzetten op verbeteringen in proces en communicatie tussen verschillende (keten)partners betrokken bij het huisvestingsproces. Denk hierbij aan een compleet overdrachtdossier van de te huisvesten vergunninghouders, het vroegtijdig bekend zijn van de vereisten van een aangepaste woning, het bespreken van de systematiek van de interventieladder/stapelgemeente, etc.

¹ Onder het woonbeleid voor aandachtsgroepen valt de huisvesting van studenten, ouderen, arbeidsmigranten, uitstromers uit intramurale settingen zoals beschermd wonen, ggz, maatschappelijke opvang (dak- en thuisloze jongeren in het bijzonder), vergunninghouders, en woonwagenbewoners. De gemene deler is dat de huisvesting van deze groepen zowel extra aandacht behoeft als politieke aandacht genereert. Door de gemeenten wordt hiervoor ook wel de term bijzondere doelgroepen gebruikt.

4.2.6 Mogelijke verevening korte termijn opgave extra opvangplekken en versneld huisvesten vergunninghouders

Per provincie wordt elk half jaar gekeken naar de som van de realisatie (achterstanden en voorsprong) van de gemeenten. Provincies die meer vergunninghouders huisvesten dan hun opgave (i.e. taakstelling plus achterstand voorgaande perioden) verminderen daardoor de druk op de opvangcapaciteit. Per provincie wordt daarbij ook meegenomen het aantal huisvestingsplekken dat gemeenten hebben gerealiseerd in de vorm van doorstroomwoningen en tussenvoorzieningen. Hiermee kan boven de wettelijke taakstelling versneld gehuisvest worden.

Door vergunninghouders tijdelijk te huisvesten in een tussenvoorziening neemt de gemeente haar verantwoordelijkheid om de vergunninghouder zo snel mogelijk te huisvesten. De vergunninghouder kan hierdoor eerder beginnen met de inburgering en de capacitaire druk op het COA vermindert. Uitgangspunt hierbij is dat deze vorm van uitstroom naar tussenvoorzieningen direct telt voor de taakstelling. De verevening kan dan als volgt worden gecompenseerd: de som van de voorsprong van elke provincie per 1 januari 2021, per 1 juli 2021 en per 1 januari 2022 wordt in mindering gebracht op het aantal extra te realiseren opvangplekken voor de korte termijn.

Het is wettelijk gezien niet mogelijk om de taakstelling te verlagen als een gemeente een opvanglocatie (AZC in de vorm van GVL, Satelliet of ROL) opent of verlengt. De Huisvestingswet (artikel 29 lid 2) staat het onderling overdragen van vergunninghouders en taakstellingen wél toe, mits de optelsom van taakstellingen gelijk blijft (herverdelen).

4.3 Financiering

4.3.1 Financiële impuls versneld huisvesten vergunninghouders

Vergunninghouders dienen normaliter binnen veertien weken na vergunningverlening gehuisvest te worden in een gemeente. De gemeente moet daarbij zorgdragen voor passende woonruimte. Momenteel stromen vergunninghouders gemiddeld pas na negentien weken uit en een grote groep vergunninghouders, waarbij familie nareist, zelfs pas na zesentwintig weken. Ook zien we dat gemeenten met name worstelen met het huisvesten van grote gezinnen, aangezien dit lastig aansluit op het aanwezige aanbod in de sociale huursector.

Op basis hiervan is JenV de contouren van een regeling, om gemeenten financieel te stimuleren om vergunninghouders versneld te huisvesten, verder aan het uitdenken. Uitgangspunt van de regeling is dat het gemeenten moet helpen met het huisvesten van moeilijk te huisvesten doelgroepen, waaronder grote gezinnen. We starten met een regeling in pilotvorm voor een kortlopende duur teneinde het effect van de regeling te kunnen evalueren en, waar nodig, aanpassingen te doen. Beoogde startdatum is begin van het tweede kwartaal en wordt overeengekomen met het COA en VNG.

4.3.2 Middelen voor huisvesting aandachtsgroepen inclusief vergunninghouders

Voor het huisvesten van kwetsbare groepen stelt de minister van BZK volgend jaar opnieuw EUR 50 miljoen beschikbaar. Hierbinnen is specifiek EUR 3 miljoen beschikbaar voor projecten die (met name) voorzien in de flexibele huisvesting van vergunninghouders. Hierbij kan o.a. worden gedacht aan tijdelijke huisvesting of flexibele inzet van huisvesting voor verschillende doelgroepen. De uitwerking hiervan is onderdeel van de bredere uitwerking van de besteding van de EUR 50 miljoen voor de huisvesting van kwetsbare groepen.

Het ministerie van BZK verwacht hierover in het eerste kwartaal 2021 duidelijkheid te kunnen bieden. Vervolgens zal in het tweede/derde kwartaal de regeling open worden gesteld voor aanvragen van gemeenten en worden deze beoordeeld. De LRT zal hier periodiek over worden geïnformeerd.

5. Opvang korte termijn

5.1. Opgave

In november 2019 heeft de LRT op basis van de toen bekende prognoses van de capaciteitsbehoefte de CdK's per brief gevraagd om de PRT's opnieuw in te zetten om de verlengingen (of vervanging als verlenging niet mogelijk blijkt) en in totaal 5.000 extra opvangplekken te realiseren (417 per provincie). Deze opgave kan worden herzien op basis van nieuwe prognoses.

In januari 2021 zijn in Groningen en Noord-Brabant (in totaal 814) extra opvangplekken gerealiseerd. Ook zijn negen van de vijftien in 2020 en 2021 aflopende bestuursovereenkomsten verlengd.

5.2 Ondersteuningsmaatregelen

5.2.1 Mogelijkheden voor kleinschaliger opvanglocaties

Bij brief van 18 juni 2020 is gemeenten de mogelijkheid geboden om concrete voorstellen voor het realiseren van kleinschaliger opvanglocaties in te dienen. Gemeenten kunnen zich hiervoor wenden tot de COA-contactpersoon voor de betreffende regio. Gemeente en COA zullen dan samen bekijken wat haalbaar is, indien nodig in afstemming met JenV.

5.2.2 Escalatiemogelijkheden bij opvangtekort

Hoewel de realisatie van reguliere opvanglocaties conform de opgave de nadrukkelijke voorkeur heeft, zijn voorbereidingen getroffen om het mogelijke opvangtekort het hoofd te bieden. Deze zogenaamde escalatiemogelijkheden worden op dit moment voorbereid en al deels ingezet, zoals in meer detail beschreven in een brief aan de Tweede Kamer van 24 november jl. (TK, vergaderjaar 2020–2021, 19 637, nr. 2684). Het gaat in ieder geval om de aanvullende inzet van commercieel vastgoed (recreatieparken etc.), versoepeling van de logeerregeling van het COA en een versoepelde toepassing van het Programma van Eisen op bestaande opvanglocaties.

De inzet van zogeheten crisismoodopvang door gemeenten is, hoewel zeer onwenselijk, ook voorbereid door middel van het opstellen van een separate handreiking. De impact van crisismoodopvang op asielzoekers en gemeenten is logischerwijs zeer groot, zoals we ook hebben gezien tijdens de verhoogde asielinstroom in 2015 en 2016. Dit geldt temeer nu ook de COVID-19 crisis veel vergt van gemeenten. Er wordt daarom alles gedaan om geen beroep te hoeven doen op crisismoodopvang bij wijze van uiterste redmiddel.

5.2.3 Handreikingen verhoogde asielinstroom

Ten tijde van de verhoogde asielinstroom in 2015 en 2016 zijn er handreikingen en factsheets opgesteld. In overleg met ketenpartners is gekeken in hoeverre deze bruikbaar zijn en waar nodig worden deze de aankomende maanden geactualiseerd. Deze handreikingen gaan bijvoorbeeld in op het realiseren van een opvanglocatie en bijbehorende faciliteiten; zorg en dagbesteding; het informeren van de gemeenteraad en bewoners; het omgaan met mogelijke veiligheidsrisico's, incidenten en onrust; asielzoekers een realistisch beeld geven over start en duur van de asielprocedure, en de procedures van de IND voor nareizende gezinsleden.

De handreikingen zijn terug te vinden op de website van de VNG via:

www.vng.nl/asieltotintegratie

6. Opvang middellange termijn - Flexibilisering

6.1 Opgave

De Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen beschrijft het toekomstbeeld van het asielsysteem. Het doel van de Uitvoeringsagenda is de samenwerking tussen Rijk, provincie en gemeenten te versterken om 1) de opvangcapaciteit voor asielzoekers flexibeler mee te laten bewegen met veranderingen in de instroom en 2) de overgang van asielopvang naar huisvesting en integratie in de gemeenten te verbeteren. Deze Uitvoeringsagenda sluit aan op de nieuwe Wet Inburgering, waarin gemeenten een regierol krijgen bij de inburgering van vergunninghouders.

Om de afspraken uit de Uitvoeringsagenda te realiseren stelt iedere PRT een provinciaal plan op, waar relevant op basis van regionale plannen. Om deze provinciale plannen op te kunnen stellen, is met een kwantitatieve analyse op basis van prognoses per provincie duidelijk aangegeven hoeveel opvangplekken per type opvanglocatie noodzakelijk zijn om effectief en flexibel aan de opvangbehoefte te voldoen. De gevraagde landelijke spreiding is voorwaardelijk voor een goede aansluiting op huisvesting en integratie. Over de verdere uitwerking en planning van deze provinciale plannen zijn de voorzitters van de PRT's via een separate brief geïnformeerd. Op dit moment wordt door de PRT's gewerkt aan deze provinciale plannen.

6.2 Ondersteuningsmaatregelen

Vanuit een specifiek ingericht ondersteuningsteam, gecoördineerd door het ministerie van JenV, wordt ondersteuning geboden aan Rijksheren, PRT's en regionale samenwerkingsverbanden bij het opstellen van de provinciale plannen. Daartoe is reeds een format voor de provinciale plannen, een leidraad flexibele opvang, een toelichting op de Uitvoeringsagenda en een kwantitatieve analyse van de verwachte opvangcapaciteit per provincie verspreid. Tevens worden periodiek en naar behoefte kennis- en ervaringsbijeenkomsten georganiseerd voor ondersteuners en de COA-contactpersonen van de PRT's. Het ondersteuningsteam bestaat uit een kernteam van medewerkers afkomstig van BZK, SZW, JenV, COA, VNG en IPO en is bereikbaar via flexibilisering.asielketen@minjenv.nl.

7. Inburgering

7.1 Opgave

De hoge productieplanning van de IND en Taskforce zal er ook toe leiden dat er een aanzienlijke groep vergunningshouders nog moet starten onder de Wet inburgering 2013 terwijl de nieuwe inburgeringswet in de maak is. De groep die instroomt onder het huidige stelsel wordt tevens groter omdat de inwerkingtreding van de nieuwe inburgeringswet, die was gepland op 1 juli 2021, is uitgesteld. Zoals de minister van SZW de Tweede Kamer op 11 november 2020 heeft geïnformeerd, is er besloten te koersen op een invoeringsdatum van de Wet inburgering op 1 januari 2022. De minister van SZW heeft de Tweede Kamer op 17 december 2020 per brief geïnformeerd over het verdere proces en de gevolgen van het uitstel (TK, vergaderjaar 2020-2021, 35 483, nr. 65). Het ministerie van SZW en de VNG zijn op dit moment in gesprek over de gevolgen voor de begeleiding van de inburgeraars onder het huidige stelsel, de zogenaamde ondertussen-groep, ontstaan door de hoge productieplanning IND en Taskforce alsmede het uitstel van de nieuwe wet.

7.2 Ondersteuningsmaatregelen

Het ministerie van SZW heeft eerder vanaf 2021 een bedrag van cumulatief EUR 25,5 miljoen voor gemeenten beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van inburgeraars vallend onder het huidige stelsel. In het licht van het uitstel van de nieuwe inburgeringswet en de hoge productieplanning van de IND en Taskforce worden nadere ondersteuningsmaatregelen meegenomen in de bovengenoemde, verdere bespreking tussen SZW en de VNG.

8. Ondersteuning PRT's, gemeenten en provincies

8.1 Opgave

De PRT's zijn voor de realisatie van de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen en het dreigende tekort aan opvangplekken gerevitaliseerd. In de rol van rijksheer coördineren de CdK's via de PRT's de korte- en middellange termijnopgave op het terrein van opvang. Aanvullend is de opgave op het terrein van huisvesting en integratie vergroot door een verhoogde taakstelling van het huisvesten van vergunninghouders voor het komende jaar. Opvang, huisvesting en integratie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De rijksheren wordt een integrale benadering gevraagd in de coördinatie op deze opgaven via de PRT's. Omdat huisvesting en inburgering van vergunninghouders hierbij belangrijk zijn, is het wenselijk om de portefeuillehouders wonen en inburgering van gemeenten en provincies aan te laten sluiten op de organisatiestructuur van de PRT's. Zo ontstaat een landelijk netwerk en een integrale regie op de opgaven van opvang, huisvesting en integratie.

De uiteindelijke besluitvorming over huisvesting en opvangplekken vindt niet plaats aan de PRT's, maar is aan de gemeenten zelf.

8.2 Ondersteuningsmaatregelen

8.2.1. Ondersteuningsstructuur

Voor gemeenten en provincies zijn de volgende structuren beschikbaar ter ondersteuning:

- Het al bestaande ondersteuningsteam voor de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen (zie 6.2) blijft de CdK's in de rol van rijksheer, PRT's, gemeenten en regionale samenwerkingsverbanden bijstaan met relevante (cijfermatige) informatie, expertise en praktische ondersteuning in het opstellen van de provinciale plannen.
- Dit ondersteuningsteam wordt verbreed met de ondersteuning op de Integrale Handreiking. Hierdoor wordt de mogelijkheid gecreëerd om vanuit gemeenten en provincies vragen te stellen en signalen neer te leggen over de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen, de provinciale plannen en over de in deze Integrale Handreiking genoemde maatregelen.
- Deze ondersteuning wordt door alle overheden (JenV, BZK, SZW, VNG, IPO en COA) gezamenlijk vormgegeven. Naast een kernteam wordt daarbij gebruik gemaakt van een deskundigennetwerk via bestaande gremia en organisaties. U kunt dit ondersteuningsteam bereiken via flexibilisering.asielketen@minjenv.nl

8.2.2 Bestuurlijke aanjager

Tijdens de LRT van 15 december 2020 is besloten Mw. Kriens aan te stellen als bestuurlijke aanjager die de urgentie van de capacitaire problematiek bij het COA onder de aandacht brengt bij CdK's, burgemeesters en wethouders.

De opdracht van mw. Kriens beoogt de huisvesting van vergunninghouders te stimuleren door gemeenten bestuurlijk te ondersteunen en daarmee de druk bij het COA te verlagen en waar mogelijk doorbraken te organiseren op lokaal, provinciaal en Rijksniveau. Vragen van gemeenten en PRT's kunnen via het hiervoor genoemde ondersteuningsteam worden geadresseerd. Mw. Kriens start per 1 februari 2021 en wordt naar verwachting tot eind 2021 ingezet. Mw. Kriens rapporteert haar bevindingen aan de LRT en levert naar verwachting een tussenrapportage in de zomer van 2021.